

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI
Prípravný rok

SVÄTÝ MAREK KRIŽIN (štvrtá katechéza)¹

PRIATEL JEŽIŠA A ĽUDÍ

V štvrtej téme si predstavíme sv. Marka Križina. K tejto téme je pripravený pracovný list a tiež 3. časť komixu o sv. Košických mučeníkoch, ktorý autorsky zostavili Katarína Jantáková a Michal Orlický a bol uverejnený v časopise Rebrík.

Veková kategória: 9 – 12 rokov (najmä deti, pripravujúce sa na prvé sv. prijímanie).

Pomôcky: Sväté písmo, pracovný list, životopis sv. Marka – príloha č. 1 a prezentácia – putovanie sv. Marka (dobrovoľné)

Vvedenie do témy:

(Opakovanie) Deti, pamätáte sa na svätých Štefana Pongráca a Melichara Grodeckého, ktorých sme si predstavili na predchádzajúcich stretnutiach? Dozvedeli sme sa, že obaja vstúpili do rehole Spoločnosti Ježišovej, pretože nasledovali Pána Ježiša. Sv. Štefan nám ukázal, že sa máme obliekať do Božej výzbroje a sv. Melichar nás učil, využívať svoje talenty na prehĺbenie našej viery. Dnes si predstavíme posledného z trojice košických mučeníkov.

(Vvedenie do témy) Deti, máte priateľov? Sú to dobrí priatelia? Už ste sa s nimi niekedy pohádali? Udobrili ste sa? Pomohli ste svojim priateľom? Je priateľstvo dôležité? Aj Ježiš je náš priateľ. Poznáte ho ako svojho priateľa?

Počúvanie spojené s aktivitou:

Jožko má už za sebou prvé sväté prijímanie. Rád chodí do kostola, miništruje a často chodí aj na sväté prijímanie. No má aj takých kamarátov, ktorí neradi chodia do kostola a na sv. prijímanie skoro vôbec. Jožko uvažuje nad tým, prečo je to tak. A keďže si s tým nevie poradiť, ide za otcom.

- Ocko, čo by sa stalo, keby som prestal chodiť do kostola?
- Trápi ťa niečo?
- Vieš, mám kamarátov, ktorí nechodia do kostola a majú sa fajn. Nikto sa im nevysmieva, naopak sú obľúbení. Mne sa občas smejú, že som ako farár, že stále sedím v kostole.
- Prečo chodíš do kostola, rozmýšľal si nad tým?
- Pretože som tam rád a je to správne, aspoň mi to s mamkou stále vravievate.
- My chodíme do kostola, lebo Ježiš je náš priateľ a chceme, aby bol aj tvojím priateľom. Jožko, čo myslíš, čo dokáže urobiť človek pre priateľov?
- Všetko, veď sú priatelia.

¹ Autorka katechézy: Zuzana Hovancová, metodička DKÚ Košice, Košická arcidiecéza

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI Prípravný rok

- Presne tak. Rozmýšľal si nad tým, čo môžeš urobiť pre svojich priateľov, aby sa skamarátili s Ježišom?
- To mi ani nenapadlo. Čo môžem urobiť? Vieš mi pomôcť, ocko?
- Predstavím ti posledného z trojice košických mučeníkov. Pozorne počúvaj. Volal sa Marek Križin a narodil roku 1588 v mestečku Križevac. Marek mal pomerne spokojné detstvo v dobrom rodinnom prostredí. Vyrastal v najkatolíckejšom kraji Uhorského kráľovstva. Bol veľmi bystrý. Základné vzdelanie získal v rodisku. Rodičom záležalo na tom, aby syn dostal čo najlepšiu výchovu a vzdelanie. Poslali ho do vzdialenej Viedne na jezuitské gymnázium, kde prišiel v roku 1600. Tu spoznáva Melichara Grodeckého, s ktorým študuje 3 roky. Po skončení štúdia vo Viedni sa Marek rozhodne pre ďalšie štúdium v Štajerskom Hradci, kde vyštudoval filozofiu. Počas tohto štúdia v ňom dozrelo rozhodnutie pre duchovné povolanie. Po úspešnom ukončení trojročného štúdia získava titul magistra filozofie a fyziky. Na štúdium teológie odchádza do Ríma. Po štvorročnom štúdiu bol roku 1615 vysvätený za kňaza a jeho prvým pôsobiskom bola Trnava. Na ceste do Trnavy sa zastavil v rodnom kraji, kde horlivo povzbudzoval krajanov. Po príchode do Trnavy ho arcibiskup Peter Pazmáň poveril zodpovednými funkciami. O dva roky neskôr dostáva ďalšiu dôležitú úlohu, spravovať bývalé benediktínske opátstvo v Krásnej nad Hornádom. Kanonik Marek vykonával zverené úlohy veľmi zodpovedne. Taktiež sa usiloval vykonávať duchovnú službu nielen na majetkoch opátstva, ale aj v Košiciach. Duchovná služba bola pre neho prioritná. Uvedomoval si jej dôležitosť a tiež pastoračnú angažovanosť. Po návrate z duchovných cvičení, ktoré si vykonal v júli 1619 spolu so Štefanom, sa dozvedá o politicko-vojenských zámeroch sedmohradského vojvodu Gabriela Bethlena. Aj preto sa zdržiava v Košiciach so Štefanom Pongrácom a Melicharom Grodeckým. Čo myslíš, Jožko, bol Marek priateľom Štefana a Melichara? Isteže áno, a tiež bol priateľom Ježiša. Ako sa prejavovalo toto jeho priateľstvo?
- Deti, pomôžete Jožkovi, rozlúštiť, ako sa prejavovalo priateľstvo Marka s Ježišom? (Deti vypracujú prvú úlohu v pracovnom liste.)

Okrem toho, že zasvätil svoj život Bohu, Markovi záležalo, aby Ježiša poznali aj iní. Zaujímal sa o duchovný život veriacich. Ohlasoval pravdy viery kamkoľvek prišiel.

Práca s textom Svätého písma:

Jn 15, 12 – 16

¹²**Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás.** ¹³Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov. ¹⁴Vy ste moji priatelia,

SVÄTÍ KOŠICKÍ MUČENÍCI

Prípravný rok

ak robíte, čo vám prikazujem. ¹⁵Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán. **Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca.** ¹⁶Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo; aby vám Otec dal všetko, o čo ho budete prosiť v mojom mene.

- Jožko, Ježiš oznámil učeníkom všetko, čo počul od Otca. Viera v Ježiša Krista je z ohlasovania. Ak ti záleží na kamarátoch, aby aj oni poznali Ježiša, máš im ho ohlasovať.
- Ako sa to dá? Čo mám teraz robiť? Mám sa postaviť pred kamarátov a hovoriť: „Milujte Ježiša“? Ved' by ma vysmiali.
- Odpoveď máš v texte, nájdi ju.

Otázky na uvažovanie:

Deti, pomôžeme Jožkovi nájsť správne odpovede. Skúsme najprv porozmýšľať nad tým, či je pre nás Pán Ježiš priateľ a ako budujeme priateľstvo s ním? Myslím si, že deti budú vedieť povedať, že priateľstvo s Ježišom budujú cez modlitbu, sv. omšu. Cieľom tohto uvažovania je, aby sme ich dovedli k hlbšiemu poznaniu, tzn. byť priateľom Pána Ježiša znamená hľadať a plniť jeho vôľu. Prostriedkami k naplneniu Božej vôle môže byť, čo konkrétne robím, aby som bol Ježišovým priateľom. Či sa modlím s radosťou, alebo z povinnosti. Či chodím na sv. omšu, pretože musím, alebo preto, že chcem. Či chodím na stretnutia, lebo tu môžem hlbšie poznať Ježiša, alebo je to opäť iba nutná povinnosť. Či čítajú Bibliu. Či si spytujú svedomie pri večernej modlitbe? Či poznajú Desatoro a či sa snažia žiť podľa neho?

Mať priateľov znamená budovať vzťah, rozvíjať ho. Je potrebné, aby sme boli vo vzťahu aktívni, starali sa o priateľstvo. Boli zodpovední za svoje konanie.

Čo robí Ježiš vo vzťahu s učeníkmi? Hovorí im: „Milujte sa navzájom ako som ja miloval vás.“ Ježiš nás miluje, stará sa o nás. Je náš priateľ. Čo v svojej službe Bohu považoval sv. Marek za najdôležitejšie? Starosť o duchovný život ľudí, ktorí mu boli zverení, či ktorých poznal. Duchovná služba bola pre neho na prvom mieste. Pre nás deti, by to mala byť starostlivosť o vlastný duchovný život, ktorý bude svedectvom pre našich kamarátov.

V texte môžeme objaviť znaky priateľstva: milovať sa navzájom (verš 12), vedieť sa obetovať (nielen položiť život, ako to urobil Ježiš, ale aj obetovať napr. čas, či pohodlie pre priateľov; verš 13), poznávať a plniť Božiu vôľu – žiť podľa Desatora (verš 14) spytovať si svedomie, čo som urobil zle, popr. čo som mohol urobiť a neurobil som a nakoniec pozorne počúvať a ohlasovať (verš 15). Naše priateľstvo s Pánom Ježišom má byť viditeľné najmä plnením Božej vôle – konaním dobra a odmietaním zla.

1. Pomocou šifry vylúšti otázku. Ako sa prejavovalo priateľstvo sv. Marka Križina s Ježišom voči ľuďom?

2. Práca s biblickým textom. Prečítaj si text z Jánovho evanjelia a vypracuj úlohy pod textom.

Jn 15, 12 – 16

¹²Toto je moje prikázanie: Aby ste sa milovali navzájom, ako som ja miloval vás. ¹³Nik nemá väčšiu lásku ako ten, kto položí svoj život za svojich priateľov. ¹⁴Vy ste moji priatelia, ak robíte, čo vám prikazujem. ¹⁵Už vás nenazývam sluhami, lebo sluha nevie, čo robí jeho pán. Nazval som vás priateľmi, pretože som vám oznámil všetko, čo som počul od svojho Otca. ¹⁶Nie vy ste si vyvolili mňa, ale ja som si vyvolil vás a ustanovil som vás, aby ste išli a prinášali ovocie a aby vaše ovocie zostalo; aby vám Otec dal všetko, o čo ho budete prosiť v mojom mene.

- V texte môžeme nájsť 4 znaky priateľstva. K týmto 4 znakom priradi čísla veršov.
 - milovať sa navzájom – verš č. _____
 - obetovať sa za iných – verš č. _____
 - žiť podľa Desatora – verš č. _____
 - ohlasovať – verš č. _____
- Čo môžeš urobiť pre seba, či pre svojich kamarátov, aby ste stali priateľmi Ježiša?

3. Viac zo života sv. Marka Križina sa dozvieš cez QR kód.
Do mapy v pracovnom liste č. 1 zaznač jeho putovanie do Košíc.

Marko Križan

Pokračujeme v rozprávani o svätom Markovi, Štefanovi a Melicharovi – troch Košických mučeníkoch a o čase, v ktorom žili.

KEBY SME MOHLI DAT MARKA ŠTUDOVAT...

Píše Katarína Jantáková, kreslí Michal Orlický

Marko sa narodil roku 1588 v mestečku Križevci, ktoré patrilo do chorvátskeho vojvodstva. Bol to najkatolíckejší kraj Uhorského kráľovstva. Obyvatelia úspešne odrazili útoky Turkov.

Markovi rodičia boli chudobní. Aby mali z čoho žiť, museli ťažko pracovať. Otec bol dôstojníkom pohraničnej stráže v Križevci.

MÁME ŠŤASTIE, ŽE TU MÔŽEME ŠTUDOVAT.

Keď mal Marko 8 rokov, chorvátski biskupi pozvali jezuitov zo Slovenska založiť svoje školy aj do Chorvátska. Marko dostal šancu získať vzdelanie. Od r. 1600 už študoval vo Viedni.

FYZIKA A FILOZOFIA SA ÚŽASNE DOPŇUJÚ! UKÁZALI MI BOHA AKO PŮVODCU VŠETKÉHO STVORENIA.

V Štajerskom Hradci pokračoval v štúdiu. Obhájil záverečnú prácu a získal titul magistra filozofie a fyziky. Marko sa rozhodol pre štúdium teológie v Ríme, kde ho r. 1615 vysvätili za kňaza.

RÁD BY SOM SA VENOVAL ĽUDOM AKO OBYČAJNÝ KŇAZ. ALE BOH POTREBUJE AJ MNOHO ORGANIZAČNEJ PRÁCE...

Markovým kňazským pôsobiskom bola spočiatku Trnava. Stal sa prvým spolupracovníkom otca arcibiskupa – svojho učiteľa z Viedne – Petra Pázmaňa.

TREBA SA POSTARAŤ O BENEDIKTÍNSKE OTÁSTVO PRI KOŠICIACH.

AK TREBA, PÔJDEM TA!

Neskôr zverili Markovi úrad správcu majetkov benediktínskeho kláštora v Krásnej nad Hornádom. Tak sa r. 1618 dostal do Košíc. Tu so Štefanom a Melicharom obetovali vlastný život.

Pokračujeme nabudúce.

Sv. Marek Križin

Marek Križin sa narodil roku 1588 v mestečku Križevac. Pri krste dostal okrem krstného mena Marek aj mená Štefan a Ján. Jeho rodičia boli chudobní, museli ťažko pracovať. Otec bol dôstojníkom pohraničnej stráže v Križevaci. Marek mal pomerne spokojné detstvo v dobrom rodinnom prostredí. Vyrastal v najkatolíckejšom kraji Uhorského kráľovstva. Bol veľmi bystrý, preto mu rodičia chceli umožniť študovať. Základné vzdelanie získal v rodisku. Rodičom záležalo na tom, aby syn dostal čo najlepšiu výchovu a vzdelanie. Poslali ho do vzdialenej Viedne na jezuitské gymnázium, ktoré malo dobrú povesť a osvedčenú tradíciu. Marek prišiel do Viedne v roku 1600. Tu spoznáva Melichara Grodeckého, s ktorým študuje 3 roky. Učí ich Peter Pazmáš – kňaz a neskorší ostrihomský arcibiskup. Po skončení štúdia vo Viedni sa Marek rozhodne pre ďalšie štúdium v Štajerskom Hradci, kde vyštudoval filozofiu. Počas tohto štúdia v ňom dozrelo rozhodnutie pre duchovné povolanie. Po úspešnom ukončení trojročného štúdia získava titul magistra filozofie a fyziky. Napriek blízkemu vzťahu k jezuitom nevstúpil do rehole, avšak vstúpil do Mariánskej kongregácie. Na štúdium teológie odchádza do Ríma. Vstupuje do Nemecko-uhorského kolégia, pre ktoré bolo príznačné, že v ňom študovali tí najlepší kandidáti. Zachoval sa nám vlastnoručný záznam, v ktorom Marek potvrdzoval: *„Ja, Marek Križin, Chorvát zo záhrebskej diecézy, prečítal som si túto bulu konštitúcií nemeckého kolégia, vydanú roku 1584 pápežom blahej pamäti Gregorom XIII. Tiež som si prečítal všetky pravidlá. Nenachádzam v nich nijakú ťažkosť a budem sa ich usilovať s Božou pomocou zachovávať. Písané 1. novembra 1611.“* Po štvorročnom štúdiu bol roku 1615 vysvätený za kňaza a jeho prvým pôsobiskom bola Trnava. Na ceste do Trnavy sa zastavil v rodnom kraji, kde horlivo povzbudzoval krajanov. Po príchode do Trnavy ho arcibiskup Peter Pazmáš poveril zodpovednou funkciou profesora a riaditeľa kapitulskej školy. Zároveň ho 1. decembra 1616 menuje za ostrihomského kanonika. O dva roky neskôr je menovaný za komárňanského archidiakona a tiež správcu bývalého benediktínskeho opátstva v Krásnej nad Hornádom. Kanonik Marek dozeral na spravovanie majetku, riešil hospodárske problémy, urovnával spory. Taktiež sa usiloval vykonávať duchovnú službu nielen na majetkoch opátstva, ale aj v Košiciach. Duchovná služba bola pre neho prioritná. Uvedomoval si jej dôležitosť a tiež pastoračnú angažovanosť. Aj z toho dôvodu žiadal o uvoľnenie z funkcie správcu opátstva. Avšak nechcel nasilu presadiť svoju vôľu, ale podriaďoval sa potrebám a príkazom kapituly. O jeho apoštolskej službe A. Hennig napísal: *„Chodil z domu do domu, vyhľadával veriacich, učiac, tešiacy a posmeľujúci ich v neohrozenej vytrvalosti v zdedenej katolíckej viere. Touto námahou pošťastilo sa mu zachrániť aj veriacich, ktorých viera sa už začínala klátiť lákadlami protestantov.“* Všetky úrady, ktoré mu boli zverené, sa stávajú prostriedkom byť v pravom čase na správnom mieste. V júli 1619 odišiel Križin s Pongrácom do jezuitského kolégia v Humennom, kde sa obaja zúčastnili duchovných cvičení. Po návrate z duchovných cvičení sa dozvedá o politicko-vojenských zámeroch sedmohradského vojvodu Gabriela Bethlena. Aj preto sa zdržiava v Košiciach so Štefanom Pongrácom a Melicharom Grodeckým